

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **A. G.**

ukaranego z art. 151 § 1 k.w. i art. 157 § 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 maja 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce z dnia 4 stycznia 2018 r., sygn. akt VII W 880/17,

uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i postępowanie w sprawie o wykroczenia na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. - umarza, a kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce wyrokiem nakazowym z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie VII W 880/17, uznał obwinionego A. G. za winnego tego, że „w dniu 4 października 2017 r., o godzinie 09:30, w pobliżu miejscowości P., gmina B., na terenie Nadleśnictwa B., leśnictwo S, oddział [...], nie będąc osobą uprawnioną, przechodził przez las w miejscu, gdzie jest

to zabronione” oraz tego, że „w tym samym miejscu, czasie i okolicznościach, wbrew żądaniu osoby uprawnionej, nie opuścił lasu, w miejscu, w którym przebywanie jest zabronione”, tj. wykroczeń z art. 151 §1 k.w. i z art. 157 § 1 k.w. Jednocześnie Sąd ten na podstawie art. 151 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w. wymierzył obwinionemu karę grzywny w wysokości 200 zł oraz zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 30,00 zł tytułem opłaty i obciążył obwinionego zryczałtowanymi wydatkami postępowania w wysokości 50,00 zł.

Wobec niezłożenia przez obwinionego sprzeciwu, wyrok uprawomocnił się w dniu 18 stycznia 2018 r.

Od tego wyroku kasację złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył powyższy wyrok w całości na korzyść ukaranego, zarzucając wskazanemu rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w., polegające na przyjęciu, że okoliczności przypisanych ukaranemu czynów i jego wina nie budzą wątpliwości, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku nakazowego, podczas gdy w świetle dowodów dołączonych do wniosku o ukaranie zarówno wina jak i okoliczności wykroczeń zarzucanych obwinionemu budziły poważne wątpliwości, co winno skutkować skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie w celu wyjaśnienia wszystkich istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności”.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności zarzucanych obwinionemu wykroczeń.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznania na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie rozważań dotyczących zasadności podniesionego w kasacji zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego należy przypomnieć, że zgodnie z art. 93 § 2 k.p.w., orzekanie w postępowaniu nakazowym możliwe jest jedynie wtedy, gdy okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Stwierdzenie spełnienia tej przesłanki wymaga zatem dokonania ustaleń, w świetle których zaistnienie czynu zabronionego jako wykroczenia, sprawstwo oraz wina obwinionego

są niewątpliwe. Powinno to wynikać z załączonych do wniosku o ukaranie, a uznanych przez sąd za ujawnione, materiałów dowodowych. W swoich judykatach Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że postępowanie nakazowe jest instytucją prawa procesowego, która znajduje zastosowanie w najbardziej oczywistych przypadkach, gdzie materiał dowodowy istniejący w aktach sprawy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych wątpliwości, co do winy i okoliczności popełnienia zarzuczonego czynu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 2014 r., III KK 143/14; z dnia 24 listopada 2016 r., II KK 340/16; z dnia 12 lipca 2017 r. III KK 274/17; z dnia 4 kwietnia 2022 r., IV KK 69/22).

W realiach poddanej obecnej kontroli kasacyjnej sprawy na podstawie materiału dowodowego uzyskanego w toku czynności wyjaśniających nie można w sposób jednoznaczny ustalić czy na terenie Nadleśnictwa B., leśnictwo S., oddział [...] w dniu 4 października 2017 r. obowiązywał okresowy zakaz wstępu do lasu. Słusznie stwierdził Rzecznik Praw Obywatelskich, że z zeznań świadków w tym Leśniczego K. Z., wynika, że powierzchnia oddziału [...] w miejscowości P., gmina B., objęta była czasowym zakazem wstępu, a nadto, iż przed rozpoczęciem prac związanych z usuwaniem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu i pożarowemu, ustawiono m.in. znaki zakazu wstępu, na słupkach o wysokości 2 metrów. Co więcej do akt niniejszej sprawy załączono kopię zarządzenia Nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa B. z dnia 28 kwietnia 2017 r. oraz dwa załączniki, tj. mapę lasów objętych okresowym zakazem wstępu i obwieszczenie.

W tym miejscu należy przypomnieć, że czyn zabroniony ujęty w treści art. 151 § 1 k.w. polega między innymi na przechodzeniu lub przejeżdżaniu przez grunt leśny w miejscach, w których jest to zabronione. Wykroczenie może być popełnione zarówno umyślnie jak i nieumyślnie. W analizowanej sprawie kluczowa dla ustalenia odpowiedzialności ukaranego była ocena, czy był on uprawniony do przebywania w tym lesie.

Celem rozstrzygnięcia tej kwestii należy odwołać się do przepisów ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 627). Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o lasach, nadleśniczy jest uprawniony do wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa. Trafnie w tym względzie zauważył Rzecznik Praw Obywatelskich, że kolejnym

elementem normy prawnej zawartej w przytoczonym przepisie są przesłanki wprowadzenia tego zakazu. Inaczej rzecz ujmując, zakaz wstępu do lasu może wprowadzić wyłącznie nadleśniczy oraz nie może to być zakaz inny, niż okresowy. Wyłączona jest więc możliwość wprowadzenia zakazu przez jakąkolwiek inną osobę nie posiadającą przymiotu "nadleśniczego" (nie będącą nadleśniczym), podobnie jak nie jest możliwe wprowadzenie zakazu stałego (bezterminowego), ponieważ takie działanie nie mieściłoby się w granicach kompetencji ujętej w art. 26 ust. 3 wskazanej już ustawy o lasach.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że zarządzenie Nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa B. z dnia 28 kwietnia 2017 r. jest aktem prawnym zmieniającym zarządzenie Nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa B. z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu - którego to, jako źródłowego, w przedmiotowych aktach brakuje. Wypada także zaakcentować w tym względzie, że w zarządzeniu Nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa B. wskazano jedynie przyczynę wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu oraz wskazano tereny, których zakaz nie dotyczy, resztę zaś postanowień, w tym kwestie terminu obowiązywania przedmiotowego zakazu wskazanego w zarządzeniu Nr [...] - pozostawiono bez zmian. Tymczasem z treści obwieszczenia stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr [...] wynika, że termin obowiązywania zakazu wstępu ustalono od dnia 1 kwietnia 2017 r. do odwołania, zaś jako przyczynę wskazano zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, związane z wystąpieniem w lasach zniszczenia oraz znacznego uszkodzenia drzewostanów, przejawiającego się masowym zamieraniem drzew i drzewostanów na skutek zachodzących procesów powodujących powstanie dużej liczby drzew martwych, stanowiących realne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz ich mienia.

Trafnie zauważył zatem w odniesieniu do przywołanych wyżej regulacji prawnych autor kasacji, że przepisy nie pozwalają na wprowadzenie przez Nadleśniczego zakazu nieograniczonego terminem. Zwrot „do odwołania” świadczy w istocie o charakterze stałym zakazu. Nadto, przyczyna wskazana w obwieszczeniu w ogóle nie może być podstawą legalnie wprowadzonego zakazu, ponieważ nie została przez ustawodawcę ujęta w katalogu powodów wprowadzenia zakazu okresowego wskazanych w art. 26 ust. 3 ustawy o lasach.

W okolicznościach analizowanej sprawy nie można wreszcie pominąć, że Sąd Rejonowy procedując w przedmiocie wydania zaskarżonego wyroku nakazowego powinien był wziąć pod rozwagę kwestię czy zachowanie obwinionego, polegające na braniu udziału w pokojowej akcji protestacyjnej przeciwko masowemu pozyskiwaniu drewna w Puszczy B., w kontekście wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 kwietnia 2018 r. (C - 441/17), cechuje się szkodliwością społeczną w jakimkolwiek stopniu (art. 1 § 1 k.w.).

Wobec wszystkich przytoczonych wcześniej zaszłości ujawnionych w analizowanej sprawie Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce był obowiązany skierować sprawę na rozprawę, przeprowadzić postępowanie dowodowe i wyjaśnić wszystkie istotne dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności. Sąd ten powinien był w ramach takiego postępowania dowodowego zapoznać się z treścią zarządzenia Nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa B. z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu i ustalić, czy zakaz ten został wydany zgodnie z obowiązującym prawem, oraz czy zachodziły materialnoprawne podstawy przypisania A. G. odpowiedzialności za zarzucane mu wykroczenia.

Wskazane w kasacji rażące naruszenie art. 93 § 2 k.p.w., jakiego dopuścił się Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce miało istotny wpływ na treść zapadłego wyroku, bowiem nie można wykluczyć, że po przeprowadzeniu rozprawy, zapadłoby inne, co do istoty, orzeczenie. Powinno to skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazaniem sprawy sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania.

Mając jednak na uwadze, że w dacie złożenia kasacji okres przedawnienia karalności zarzucanych obwinionemu wykroczeń przewidziany w art. 45 § 1 k.w. już upłynął (zob. uchwała SN z 7 czerwca 2002 r., I KZP 15/02, OSNKW 2002, z. 7-8, poz. 49), Sąd Najwyższy – po uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce z dnia 4 stycznia 2018 r., w sprawie o sygn. akt VII W 880/17, i wobec wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej – zobligowany był postępowanie w sprawie o wykroczenia zarzucane obwinionemu umorzyć (art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w.).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

